

4. https://shron1.chtyvo.org.ua/Mykhailychenko_Oleh/Muzyko-pedahohichna_dialnist_ukrainskykh_kompozytoriv_ta_vykonavtsiv.pdf?PHPSESSID=jugtui098p95j42g8j39fderf4
5. <https://studentam.net.ua/content/view/7387/97/>

РОЗВИТОК МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Сайдак А.М., здобувач ступня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Білозерська Г.О., кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*

Розвиток музичної культури, як частини духовної культури, сприяє формуванню гармонійно розвиненої, цілісної та творчої особистості. Мистецтво найповніше забезпечує духовне становлення особистості підлітка, формує його моральну культуру та ціннісні смисли. Досвід емоційно-образного, смислового, ціннісного сприйняття музики стануть фундаментом ціннісного ставлення підлітків до сучасних творів музичного мистецтва, забезпечать розвиток музичної культури.

У сучасній вітчизняній культурі для підлітків є не так багато способів та засобів для діяльності, що сприяє їхній самореалізації. Тому субкультура підлітків, зокрема їхня музична культура, є засобом об'єднання нового покоління й заявки про себе в суспільстві. У цей період душею підлітка володіють зависокі думки, тому обов'язково треба спрямовувати діяльність підлітків у позитивне русло на благо соціуму, оскільки ігнорування, байдужість до їх інтересів спрямовує підлітків не на блага, а навпаки, адже збагачення життя завдяки змісту різних діяльностей дає матеріал для побудови життєвих цілей, а прикладом цьому може бути тільки дорослий, який своїми діями виховує в них соціальну активність, відповідальність та соціальну творчість. музичний духовний смисловий художній [5].

Питанням формування музичної культури підлітків присвячені роботи сучасних науковців Г. Дідич, М. Гейченко, Л. Гончаренко, О. Ляшенко, В. Орлова, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Щолокової тощо.

Питанням формування музичної культури підлітків присвячені роботи сучасних науковців Г. Дідич, М. Гейченко, Л. Гончаренко, О. Ляшенко, В. Орлова, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Щолокової тощо.

Сучасний підліток - особистість з кипучою енергією, ініціативністю, оптимістичним сприйняттям життя, яка прагне бути суспільно корисною. Необхідно виховувати соціально здорових особистостей, які б сприяли розвитку суспільства, використовуючи потенційні можливості всіх видів мистецтв і, зокрема, сучасної музики.

На думку психологів, педагогів та соціологів, рівень культури суспільства чітко виявляється у підлітках. Звертаючи увагу на дитину, можна ясно уявити мікро та макросистеми, що є для нього значущими: її батьків, соціальне та культурно-дозвілєве середовище, які формують духовні потреби. Процес музичного розвитку - це проникнення в найбагатший і загадковий світ вихованця-його віртуальну реальність, спосіб зрозуміти та вирішити проблеми цього світу для успішнішої самореалізації [4]. Він відкриває безмежні можливості формування всіх граней особистості: душі, потреби у шляхетності почуттів, інтелекту та практичного розуму, працьовитості та фізичного здоров'я, характеру та волі до самореалізації, до самовдосконалення.

Педагогічна теорія та практика переконливо доводять, що підлітки через свою високу емоційну чуйність є досить сензитивними у долученні до цінностей сучасного музичного мистецтва. Підлітки можуть стати справжніми аматорами серйозного, сучасного музичного мистецтва, але головне - вони повинні стати культурними слухачами, активно й з цікавістю сприймати музику, мати судження про музику, що сприймається ними, й визначати своє ставлення до почутого.

Перехід від дитинства до дорослості є найважчим й складним. Це час, коли формуються норми й засоби спілкування, загальнолюдські цінності добра, справедливості, краси, розуму, і це приміряється до взаємовідносин з однолітками, дорослими та до самого себе. Підліток намагається пізнати себе,

самовиразитися та самоствердитися. У цей «важкий» період він «шукає себе», місце в цьому світі, соціумі, формує свої цінності. Музика ж допомагає йому цей період розвитку: вона супроводжує підлітка у всіх його щоденних заняттях, виконуючи багато різних функцій; вона дозволяє пережити й виразити свої емоції, які неможна передати словами, що є дуже важливим у цьому віці. За допомогою музики підліток абстрагується від соціуму, поринаючи у свій світ й забуваючи про реальний. Музика дає змогу бути насамоті у спокої та гармонії, повністю у своїх роздумах, про що свідчать багаточисельні підлітки у навушниках в наших містах [1].

Підлітковий вік – це час активного фізіологічного та психологічного розвитку. Він характеризується прагненням до дорослості, самоствердження, пошуку власного життєвого шляху. Розвиток емоційної сфери в підлітковому віці, який характеризується психологами як складний, перехідний або критичний є особливо значимим. У цей період, коли закладаються основи свідомої поведінки та моральні уявлення, естетичне виховання відіграє важливу роль у формуванні особистості та культури людини. Музичне мистецтво значно розширює кругозір індивідуума, через передачу різноманітних настроїв дає змогу краще пізнати себе з емоційної сторони. Вивчення музики розвиває креативність, когнітивні навички та покращує пам'ять [2].

Розвиток музичної культури підлітків - це розвиток особистості, здатної до цілісного розуміння навколишнього світу, людини-творця, носія креативного початку, справжнього суб'єкта життєдіяльності, здатного до позитивної самооцінки та зміни навколишнього світу, до творення культури та себе в культурі [5].

Мистецтво найбільш повно забезпечує духовне становлення підлітка, сприяє формуванню гармонійно розвиненої, цілісної і творчої особистості, формує його моральну культуру. Розвиток музичної культури учнів забезпечує емоційно-образний, смисловий досвід сприйняття музики, що забезпечить фундамент ціннісного ставлення підлітків до сучасних творів

музичного мистецтва. Музика є невід'ємною частиною культурного спадку та освіти і нашого життя загалом. За споживанням вона розділяє перше місце з кіномистецтвом, але в той же час є невід'ємною його частиною. Музичне мистецтво має важливе значення для підлітків, завдяки ускладненню їх розвитку та самовираження. Уроки музичного мистецтва в загальноосвітній школі мають велике значення у формуванні музичної культури учнів підліткового віку [7]. Підлітки часто виявляють зацікавленість в різних музичних жанрах.

Деякі можуть віддавати перевагу популярній музиці, інші - класичній, року, хіп-хопу, електронній музиці чи альтернативі. Зараз завдяки широко розвиненій музичній індустрії, доступності Інтернету та стрімінгових сервісів, діти можуть легко знаходити нову музику, різну за своїм характером, якістю та художньою цінністю. Їхні музичні смаки формуються, переважно, завдяки масовій культурі, спілкуванню з однолітками, що в свою чергу може призвести до споживання музики сумнівної якості. Тому дуже важливо та потрібно заохочувати підлітків слухати якісну музику та відвернути їхню увагу від низькоінтелектуальної музики [6].

Під час прослуховування підлітками високохудожньої музики вони накопичують досвід переживання та усвідомлення інтонацій музики різних стилів і напрямків. Це розширює емоційний фон дітей, що робить їх більш емпатичними та поглиблює контакти з оточуючими людьми та світом в цілому. Так формуються основи музичної культури.

Музична культура включає в себе знання про музику та вміння її аналізувати, розуміння різних музичних жанрів та стилів. Крім того, музика дає змогу виразити свої почуття та емоції за допомогою співу, гри на інструменті чи поєднанні цих двох видів музичної діяльності.

Отже, уроки музичного мистецтва є основним засобом формування музичної культури серед підлітків. Вони дають можливість учням ознайомитись з різними музичними жанрами, композиторами, виконавцями, розвивати навички музичного аналізу та критичного мислення. Заняття

музикою сприяє розвитку слухової та музичної пам'яті, а також покращує техніку гри на музичних інструментах та вокальні навички. Однак для досягнення успіху на уроках музичного мистецтва необхідно створити сприятливу атмосферу та викликати цікавість учнів. Вчителі музичного мистецтва повинні бути креативними та вміти зацікавити учнів своїм предметом, допомагаючи їм зрозуміти його важливість та цінність.

Список використаних джерел:

1. Беземчук Л. В. Творчий розвиток школярів засобами музичного мистецтва. К.: Мистецтво та освіта. 2001. № 1. С. 39-43.
2. Олексюк О.М. Музична педагогіка : Навчальний посібник. К. : КНУКіМ, 2006. 188 с.
3. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ : Освіта України, 2008. 274 с.
4. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання : навчально-методичний посібник. К. : ІЗМН, 1997. 248 с.
5. Рудницька О. П. Музика і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти : навч. посібник. Київ : ІЗМН, 1998. 248 с.
6. Рудницька О.П. Проблема інтеграції знань у контексті художнього сприймання / О.П. Рудницька // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С. 144-152.
7. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2014. 472 с. С. 14–15.